

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2497

Vragen van de leden **Regterschot** (VVD) en **Ronnes** (CDA) aan de Minister voor Milieu en Wonen over *het aanwijzen van het gebied Zuid-Limburg tot NOVI-gebied* (ingezonden 10 maart 2020).

Antwoord van Minister **Ollongren** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) (ontvangen 17 april 2020).

Vraag 1

Wat zijn de gehanteerde randvoorwaarden of criteria waaraan een regio of gebied moet voldoen om als «NOVI-gebied» te worden aangewezen?

Antwoord 1

Er wordt reeds gewerkt aan diverse interbestuurlijke, gebiedsgerichte trajecten zoals bijvoorbeeld het Nationaal Programma Groningen, de bereikbaarheids-programma's voor de metropoolregio's Amsterdam, Utrecht en Rotterdam-Den Haag, de woondeals en het IBP Vitaal Platteland. Voor een aantal omvangrijke transitie die essentieel zijn voor de inrichting van Nederland wil het kabinet stappen zetten. Dat was de aanleiding om in het ontwerp van de NOVI de zogenoemde «NOVI-gebieden» te introduceren. Dit betreft gebieden met grote integrale opgaves/transities die essentieel zijn voor Nederland, waarbij samenwerking Rijk-regio en verder denken dan bestaande kaders mogelijk noodzakelijk is, met toegevoegde waarde ten opzichte van de huidige inzet.

Het kabinet denkt daarbij bijvoorbeeld aan de enorme ruimtelijke opgave in havengebieden. De transitie van de havens (naar circulair, niet-fossiel, duurzaam) in relatie tot wat dit betekent voor de omgeving van deze havens is een megaoperatie en vraagt een coördineerde rol van de rijksoverheid. De grote transitie van het landelijk gebied is een ander exemplarisch voorbeeld (duurzame toekomst landbouw, versterking natuur, milieu en leefbaarheid). We zijn daar als Rijk en regio dan ook niet voor niets in meerdere gebieden met het IBP Vitaal platteland gestart. Ook bodemdaling, de water-, klimaat- en energieopgave, de veenweideproblematiek en grensoverschrijdende ontwikkeling van grensregio's vragen om nieuw perspectief.

Bij het aanwijzen van een beperkt aantal NOVI-gebieden gaat het om de volgende criteria: grote integrale opgaves of transitie die essentieel zijn voor Nederland, waarbij samenwerking Rijk-regio en verder denken dan bestaande kaders mogelijk noodzakelijk is, met toegevoegde waarde ten opzichte van de huidige inzet. Aandachtspunten daarbij zijn vanzelfsprekend een geografische balans over ons land, aandacht voor alle prioriteiten uit de NOVI, gerichtheid

op brede welvaart van Nederland en een langjarig commitment. Het aanwijzen moet dus ook duidelijke meerwaarde hebben ten opzichte van de huidige trajecten die Rijk en regio al samen oppakken, die waar mogelijk vereenvoudigen en niet onnodig daarmee dubbelen. Dit past bij wat hierover in de ontwerpNOVI is verwoord.

Deze voorbeelden illustreren om welke opgave (in de fysieke leefomgeving) het kan gaan in NOVI-gebieden. De eerste keuzes voor gebieden gebeurt later dit jaar bij het vaststellen van de NOVI. Daarvoor zal er ook bestuurlijk overleg plaats vinden. Op elk moment kunnen eventueel nieuwe gebieden worden toegevoegd of kan de aanpak beëindigd worden als gewenste resultaten zijn behaald.

Vraag 2

Welke inzet vanuit het Rijk of welke verwachtingen kunnen aangewezen «NOVI-gebieden» ontlede aan het feit dat men als «NOVI-gebied» is aangewezen?

Antwoord 2

Bij de NOVI-gebieden wordt extra aandacht gegeven aan en inzet geleverd door Rijk en regio. Dat moet eraan bijdragen dat we de grote, essentiële transitie die de NOVI agendeert ook in de praktijk vooruithelpen en daarmee de ambities uit de NOVI waar maken. Vanzelfsprekend doen we dit alleen daar waar die extra inzet toegevoegde waarde biedt bovenop datgene wat we nu al doen in de betreffende regio. Voor een aantal gebieden kan de benoeming tot «NOVI-gebied» een noodzakelijke impuls betekenen, zowel inhoudelijk als qua sturing of governance.

Vanuit het Rijk zal meer dan één ministerie betrokken zijn; het meest betrokken ministerie bij het betreffende gebied zal het proces van rijkszijde trekken. In NOVI-gebieden zullen we werken aan het opzetten van een gezamenlijk Rijk-regio-programma per gebied, inzet van rijksadviseurs en eventuele extra ruimte in de regelgeving. Integraal en samen de complexe en urgente gebiedsgerichte opgaven analyseren (onder meer met ontwerpend onderzoek) en vanuit een langjarig commitment tussen Rijk en regio een gewenste aanpak formuleren, is de kern van de aanpak. Voor elk NOVI-gebied zal een plan van aanpak met mijlpalen worden opgesteld, zo mogelijk als aanvulling en nadere aanscherping of verbreding van een bestaande aanpakken. Ook als voor het halen van de doelen buiten de bestaande kaders acties noodzakelijk zijn, kunnen deze worden verkend. De status NOVI-gebied geeft extra zichtbaarheid aan de gezamenlijke inspanningen, resultaten en knelpunten. Hiermee geven we als één overheid concreet uitvoering aan de NOVI.

Vraag 3

Kent u de wens van de Kamer om bij de aanwijzing van NOVI-gebieden rekening te houden met de rol die stedelijke gebieden buiten de Randstad kunnen vervullen in de aanpak van het verstedelijkingsvraagstuk?¹

Antwoord 3

Ja, deze is verwoord in de motie van het lid Dik-Faber c.s. (Kamerstuk 34 682, nr. 44).

Vraag 4, 5

Hebt u kennisgenomen van het document waarin de provincie Limburg voorstelt Zuid-Limburg aan te wijzen als NOVI-gebied, en dat als toelichting dient op de reeds eerder door deze provincie gedane voordracht (d.d. 27 september 2019) om Zuid-Limburg aan te wijzen als NOVI-gebied?² Bent u op de hoogte van het artikel «Rijk moet met deltaplan voor krimpregio's komen», waarin de directeur van het Planbureau pleit voor meer Rijksaandacht voor krimpregio's?³

¹ Kamerstuk 34 682, nr. 18.

² Voorstel Novi-gebied Zuid-Limburg» meegezonden aan het ministerie

³ <https://www.1limburg.nl/rijk-moet-met-deltaplan-voor-krimpregios-komen#1Limburg>

Antwoord 4, 5

Ja.

Vraag 6

Deelt u de mening dat de regio Zuid-Limburg, de sterkst verstedelijkte regio van Nederland na de Randstad én krimpregio, een waardevolle en wezenlijke bijdrage aan Nederland levert (en heeft geleverd) en daar met steun van de landelijke overheid nu en in de toekomst nog meer kansen kan verzilveren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Al de opgaven die de NOVI beschrijft kunnen alleen aangepakt worden als we heel Nederland benutten, en ook zorgen voor een duurzame aansluiting tussen alle delen van Nederland. De ambitie is om voor alle gebieden het ontwikkelpotentieel zo volledig mogelijk te benutten. In Omgevingsagenda's maken Rijk en medeoverheden landsdelige afspraken en bijbehorende strategieën over de ontwikkeling van de leefomgeving in gebieden. Voor Limburg en Noord-Brabant is hiermee een start gemaakt. Naar verwachting zal deze in het najaar van 2021 gereed zijn. Zuid-Limburg zal een onderdeel worden van deze agenda. In de Omgevingsagenda bepalen we of, en zo ja welke gezamenlijke inzet nodig is om de Zuid-Limburgse opgaven op te pakken en (Eurregionale) kansen te verzilveren.

Vraag 7, 8, 9

Deelt u de mening dat de geschetste problematieken van deze verstedelijkte regio, in combinatie met de vele kansen die deze regio biedt, zoals in het document van de provincie Limburg beschreven, aandacht verdienen van de landelijke overheid door een aanwijzing tot NOVI-gebied in de eerste tranche, naast en in aanvulling op de toekenning van de reeds toegekende Regiodeal Parkstad Limburg? Zo nee, waarom niet? niet?

Deelt u de mening dat de regio Zuid-Limburg vanwege de sociaaleconomische problematiek, de fysieke leegstand van veel gebouwen in relatie tot de Woningmarktagenda, de huidige arbeidsmarktsituatie, de slechtere score van de inwoners op de gezondheidslijstjes in combinatie met de status van krimpregio ondersteuning nodig heeft in de vorm van een aanwijzing tot NOVI-gebied? Zo nee, waarom niet?

Deelt u de mening dat juist de regio Zuid-Limburg een sterke grensregio kan worden, met veel nieuwe banen en mogelijkheden voor mensen in de Euregio Maas-Rijn, met een aanwijzing tot NOVI-gebied, die als katalysator voor deze ontwikkeling kan dienen?

Antwoord 7, 8, 9

De specifieke problematieken en kansen van Zuid-Limburg hebben de aandacht van het kabinet. Zo hebben wij met een rijksbijdrage van € 40 mln. een regiodeal gesloten voor de ontwikkeling van brede welvaart in Parkstad. In het kader van het gestarte interbestuurlijk programma Leefbaarheid en Veiligheid is Heerlen-Noord een van de zestien geselecteerde stedelijke vernieuwingsgebieden. We werken samen in het interbestuurlijk programma vitaal platteland aan duurzaam water- en bodembeheer in het Zuid-Limburgse heuvelland. Eerder is geïnvesteerd in het realiseren van de A2-traverse Maastricht en momenteel wordt hard gewerkt aan het realiseren van een doorgaande treinverbinding tussen Aken, Heerlen, Maastricht en Luik (drielandentrein). Vanwege de huidige demografische ontwikkeling en de bijkomende stapeling van opgaven werkt het Ministerie van BZK actief samen met de regio's, buurlanden en andere Rijksdepartementen om grensoverschrijdende groeipotentieel in grensregio's zoals Zuid-Limburg te verzilveren en een impuls te geven aan de leefbaarheid en economische vitaliteit. Dit richt zich ook op het wegnemen van grensbarrières. Middels twee expertisetrjecten werkt het actieprogramma bevolkingsdaling onder andere aan de kennisuitwisseling over de woningmarkt en energietransitie in gebieden met bevolkingsdaling. De Proeftuin Chemelot (IBP-programmalijn regionale economie als versneller) is in opstart. We hebben oog voor de specifieke opgaven voor de transitie van lineaire naar meer circulaire productie en de verduurzaming van Chemelot (zie ook de antwoorden op vragen van de leden Amhaouch en Agnes Mulder (beiden CDA) aan de Minister van Economische

Zaken en Klimaat over het bericht «Chemelot zet vol in op energie- en chemiesnelweg» (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2413).

Het kabinet zal bij het vaststellen van de NOVI, en voorafgaand daaraan in bestuurlijk overleg met de mede-overheden, haar keuze maken voor welke gebieden in Nederland op dit moment het ruimtelijk fysieke instrument «NOVI-gebied» ingezet wordt, en voor welke gebieden dit later aan de orde kan zijn. Zuid-Limburg zal daarin zeer zeker, ook vanwege de bestuurlijke energie die er in Limburg zelf op zit, in worden meegewogen.

Vraag 10

Deelt u de mening dat de huidige samenwerkingsvormen en bestuurlijke organisatievormen in Zuid-Limburg zodanig zijn dat, na de aanwijzing van Zuid-Limburg tot NOVI-gebied, een doorontwikkeling van deze regio geborgd is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Die doorontwikkeling zal niet alleen daarvan afhangen. De bestuurlijke samenwerking en uitvoeringskracht van de samenwerkingsverbanden in Zuid-Limburg heeft onze aandacht, in het bijzonder de samenwerking in Parkstad Limburg. In dit kader is mijn ministerie in gesprek met de gemeenten in Parkstad om te komen tot versterking van de bestuurs- en uitvoeringskracht. Dit op basis van een verkenning die de gemeenten onlangs hebben afgerond naar de mogelijkheden voor herijking van de intergemeentelijke samenwerking. Dit traject in Parkstad wordt nadrukkelijk in het brede perspectief van de bestuurlijke samenwerking in heel Zuid-Limburg geplaatst.

Vraag 11

Wilt u deze vragen beantwoorden vóórdat de definitieve NOVI naar de Kamer wordt gestuurd?

Antwoord 11

Ja, bij dezen.